

מסורת הש"ס

(א) וינתיין כב: וינתיין,
(ב) וינתיין כב: וינתיין,
(ג) וינתיין כב: וינתיין,
(ד) וינתיין כב: וינתיין,
(ה) וינתיין כב: וינתיין,
(ו) וינתיין כב: וינתיין,
(ז) וינתיין כב: וינתיין,
(ח) וינתיין כב: וינתיין,
(ט) וינתיין כב: וינתיין,
(י) וינתיין כב: וינתיין,

תורה אור השלם

1 וינתיין כב: וינתיין,
2 וינתיין כב: וינתיין,
3 וינתיין כב: וינתיין,
4 וינתיין כב: וינתיין,
5 וינתיין כב: וינתיין,
6 וינתיין כב: וינתיין,
7 וינתיין כב: וינתיין,
8 וינתיין כב: וינתיין,
9 וינתיין כב: וינתיין,
10 וינתיין כב: וינתיין,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אלף וכו'
(ב) רש"י ד"ה אלף וכו'
(ג) רש"י ד"ה אלף וכו'
(ד) רש"י ד"ה אלף וכו'
(ה) רש"י ד"ה אלף וכו'
(ו) רש"י ד"ה אלף וכו'
(ז) רש"י ד"ה אלף וכו'
(ח) רש"י ד"ה אלף וכו'
(ט) רש"י ד"ה אלף וכו'
(י) רש"י ד"ה אלף וכו'

מוסף תוספות

א. אלא למד' דאמר
ב. אלא למד' דאמר
ג. אלא למד' דאמר
ד. אלא למד' דאמר
ה. אלא למד' דאמר
ו. אלא למד' דאמר
ז. אלא למד' דאמר
ח. אלא למד' דאמר
ט. אלא למד' דאמר
י. אלא למד' דאמר

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא קיח.

רבינו גרשום

אלא למאן דאמר דאמר
הארץ. נתחלקה הארץ מאי
בין רב למעט האי כל באי
הארץ נוטלי חלקו ולא יותר
קשיא. ויש ספרים שכתבו
בהן היינו דכותבי לרב תרבה
נחלתו ומפרש נמי כדמפרש
בין רב למעט: היינו דקא
צווחין בנות צלפחד. משום
דאבותיהן מיוצאי מצרים
היה ומבכשות לירש חלקו:
אלא למד' דאמר. הארץ.
נתחלקה הארץ לא הוה
לחן למשקל מידי דהא
מת סביר: אלא לחזרה
ולטובל בבכסי חפר. וצווחן
לכומר דאפילו למאן דאמר
לבאי הארץ נתחלקה משום
הכי צווחין משום חזרה
ליטול בבכסי חפר אביו
של צלפחד שהיו לו בנים
לחפר שנוולו בדבר וכאן
לארץ ונטלו חלקם ואחר
כן היה להם לחזיר אצל
חפר אביתן ולחזור ולחלק
בשום עם בנות צלפחד שהן
תחת אביתן ואמרו להכי
צווחין: היינו דקא צווחין
בכסי חפר. דאבותיהן מיוצאי
מצרים ניהו וצווחין על
חלק אבותיהן: הא כוליהו
שקלי. כל אחד חלקו:
ומשני לעולם כלבאי הארץ
היו ומשום טפלים דאיתא
בהו טפי משאר שבטים
דכתיב כן מרת יוסף שהן
פרו ורבו טפי וצווחין
דלא שקלי לצורך טפלים
ודחיקי להו דרוביהו: אמר
אביו. איכא למשמע מאן
הלכה בין למאן דאמר
ליוצאי מצרים כו' לא
הוה חד דלא שקיל. אפי'
טפלים דאליבא דתיק דאמר
ליוצאי מצרים נתחלקה
ומצאי את הטפלים (אפי'
הכי לא) [דלא] שקלי
בכות עצמן אפי' הכי
שקלי בשביל אביתן שיצאו
ממצרים ושקלו נחלת
אביתן בארץ. ולאידך תנא
נמי דאמר לבאי הארץ
נתחלקה הארץ ומצאי את
הטפלים אפי' הכי שקלו
טפלים משום דחזרה נחלה
אצל אביתן לירת מכח
שבט. ע"י ש"י דלא שקלי
הוה להו למצויה כדצווחי
בני יוסף על הטפלים שלהן.
וכי יומא דראי צווחו אלא
הני דצווחו ואהני היבד
להו נחלה על צווחיהו כו'
ביה קרא אבל צווחו ולא
אהנו צווחתם לא כתב.
והא בני יוסף דצווחו ולא
אהני להו אפי' הכי כתביה
קרא. ומשני לעולם דצווחו
ולא אהנו ומשום הכי
לא כתביהו קרא. ודקא
קשיא לך הא בני יוסף
דצווחו ולא אהני ואפי'
הכי כתביהו התם לאו
משום האי טעמא הוא

וחמשה שנוולו חולקים בחלק אציהן עם החמשה הראשונים ונראה
לרש"י דרש"י וסיפא מיירי כגון שמתו אותם שיצאו ממצרים בלא
זרע ולא נכנסו לארץ דודאי מתו במדבר כל אותם שהיו בני עשרים
כשיצאו ממצרים ומיירי רש"י שמתו העשרה שיצאו עמו וחמשה בנים
נוולו במדבר וסיפא מתו חמשה
שיצאו עמו ונוולו במדבר י' והשתא הוי
סיפא דומיא דרש"י ואפי' נמי שפיר
דנקט שיצאו עמו דמה לך לציית
האז אלא משום דצעי למימר שאותן
מתו ונוולו אחרים במדבר ולרש"י
קשה על פירוש הקונטרס דהא מלרז
תרצה משמע שפיר טפי למי שהוה
רב עתה תרצה ואי משום דהא כבר
כתיב לאלה מחלק הארץ אס כן למי
שהיה רב צייתת מנרים מלשמות
מטות אבותם נפקא ונראה לו דגרס
היינו דכתיב פקן רב למעט כמו
שכתוב בספרים וה"פ בשלמא למד'
ליוצאי מנרים דאס הוה שני אחין
מיוצאי מנרים והוה להו עשרה בנים
מנאי הארץ ושני אחין איין להן כי
אס שני בנים מנאי הארץ הרי אותן
עשרה לא נטלו אפי' שכן מרובין
כי אס כמו שני בנים שכן מרובין
היינו בין רב למעט אפי' דלקמן
דרש"י מנאי קרא דלשכטים איתפלג
השתא לא אסיק אדעתיה הדיא דרש"י
מדע דהא פריך בסמוך למד' לנאי
הארץ אמאי קא צווחו בני יוסף ואי

לשכטים איתפלג שפיר צווחו לכולי עלמא^א אלא ודאי לא אסיק
אדעתיה הדיא דרש"י^א (והדיא דרש"י^א (דספרי) הוי לפי המקנה)^א:
ולמאן

וממעט אלף הכי הו"ל למימר חלק חלקן ינחלו וצווחה נמי ליכא לאוקומיה דמלשמות מטות אבותם
תרצה ותמעט משמע נטילה ראשונה שנוטל כל אחד חלקו קודם שיחזירו לאבותיהם דכתיב בספיה דקרא [ספ] איש לפי פקודיו יותן נחלתו:
היינו דקא צווחו בנות צלפחד. למה יגרע שם אציהן מתוך משפחתו [ספ] שזכה בארץ ישראל כי אין לו בן שאילו היה לו בן היה נוטל הבן חלקו
של אציהן שהיה מיוצאי מנרים ועתה בשביל שאין לו בן למה לא יגרע את חלקו: לא הוה. לנפחד נחלה בארץ ישראל דלישקול לא הוה
ולא יוצאי יריכו זכותו שהרי לנאי הארץ ניתנה ואפילו אס היה לו בן לא היה נוטל כלום בשביל אציו ואפילו בשביל עצמו אס הוא פחות
מכ' ומאי הא דקא צווחו בשביל שאין לו בן: אלא לחזרה וליטול בנכסי חפר. דמאן דאית ליה לנאי הארץ אית ליה חזרה משחזרין לאבותיהם
כל מה שנטלו וחזרין ויושנין לאבותיהן כמשפט. והכי אמרינן למה יגרע שם אציהן לנפחד מתוך משפחתו שהיה לו לזכות עם אחיו בנכסי
חפר וקנהו אילו היה לו בן כשיטלו בני חפר שהם אחי אציהן נחלה בא"י יחזירו אותה לחפר אציהן ויוריש אותה לכל בניו ויטול אציהן
שהוא בכור ב' חלקים או הוא לא בנו שקם תחתיו דכתיב ואס אין לו [ספ] עיין עליו [לעיל קטו]. והשתא שאין בן למה לא נקום תחת אציהן לירש נחלתו
הבאה לו מחפר אציו ע"י חזרה שהחזירה בניו או בני בניו שהיו מנאי הארץ שהרי בת הבן יורשת עם האחין ולקמן נמי אמרינן דרשניות
היו והיו יודעות שבת הבן חירש עם האחין שלמדו מפרשת יצמין דלקמן [דף קטו]: היינו דקא צווחו בני יוסף. שהיו עשויי מרובין
וגברו יותר משאר שבטים והן לא נטלו אלא לחשבון של יוצאי מנרים והיתה נחלת כל אחד מועטת מחלק כל איש ואיש מישראל:
כולהו שקול. בזה. ומיניה לקמן [קכג]. אמרינן דארץ ישראל לשכטים איתפלג וצדין צווחו בני יוסף שלא נטלו אלא כחד מן השכטים אף על פי
שאין גדול בכל השכטים כשבת שלהן אלא משום דמבעיא ליה לקמן לא צעי לתרזי להי: משום טפלים. יתומים שלא היו בני עשרים
בכניסתם לארץ וגם לא היה להם אז הנכנס לארץ שיהיה חלקו כשימות וגם לא היה להם שום מוריש שיצא ממנרים שירשו ממנו על
ידי חזרה: שמע מינה. מנחות בני יוסף ובנות צלפחד דלא הוה חד בכל השכטים דלא שקיל או הוא או אציו ואף על גב דהוה מנאי
מתרמי דלציבא דמאן דאמר ליוצאי מנרים כל אותן שיצאו פחות מבין עשרים בלא אז לא נטלו חלק בארץ שהרי לא הן ולא אציהן היו
מיוצאי מנרים דטפלין שיצאו לא נתחלקה להם ואפילו הכי לא איתרמי שלא יא' יתום ממנרים פחות מבין עשרים ואס יא' אס כן מת
אחד מקרוביו במדבר שהיו מיוצאי מנרים להורישו חלקו דומיא דבנות צלפחד שלא היו ראוין ליטול חלק בארץ כדמנא בספרי [שנחם טו נד] איש
לפי פקודיו להוציא את הנשים דדמו לטפלים ואפילו הכי ירשו חלק אציהן. ולמאן דאמר לנאי הארץ נמי כל הנכנסין לארץ פחות מבין
עשרים לא נטלו חלק בארץ אלא על ידי חזרה וכגון שהיו מורישיו מיוצאי מנרים ואס לאו לא יטול ואפילו הכי לא הוה חד דלא
שקיל דלא איתרמי מילתא דכל אותן שנכנסו לארץ בני עשרים נטלו חלקם איתרמי יתומין הפחותים מבין עשרים נטלו כולן על ידי חזרה
בבנות צלפחד ואותן שהיה להם אז ואס ולא היו יכולין ליטול בחזרה לא מאצי אציהן ולא מאצי אמותיהן שהרי אציו ואמו קודמין
הרי אציהן נוטלי חלק בארץ משום באי הארץ וכמאן דשקיל איהו דמי ואין לו לנעוק: איצעי ליה למנאות. בבנות צלפחד ובני יוסף
וגם הנציח היה לו לכתוב דכתיב בבנות צלפחד ובני יוסף: דנאות ואהני. כגון בנות צלפחד: דנאות ולא אהני. שלא יוכל לגזול שאר
שבטים וליתן להם ומה שהשיבם עלה לך היערה וגו' [והשיבם] לדרשה איצטריך דלקמן ולא כפשיטה שנחם להם יעירות להרשיב נחלתם שאם
מנחלת שבת אחר הן אין הרשות בידי ואס של מטה בני יוסף היו הרשות בידים לכרות היער [ו] ולגרשם ועדיין לא נחנה להם יהושע
כלום: ומשני הספ' טובה קא משמע לן. בשביל שלמדן אנו ממה שהשיב להם יהושע דמבעיא ליה לאייניס להטמין עצמו לאחזרה
מעניא ביצא להכי כתיב קרא לנאות בני יוסף: ויאמר להם יהושע. להוסיף נחלה אי אפשר אף ענה טובה אינו נתן לכם שאם
עם רב אחת עלה לך היערה וגו' ובראת כרות היער ותצנה לך שם בית מושב דכתיב וברא אותהן בחרבותם [יחזקאל כג]:

אמר